

MÜZİK ÖĞRETMENİ VE EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

Bora BİLGİN(*)

21.yüzyılın ilk yıllarını yaşadığımız bu günlerde kabul etmek gerekir ki, teknoloji akıl almaz ve olan üstü bir şekilde gelişmiş ve aynı hızda gelişmeye devam etmektedir. Aklımıza gelebilen her konuda kullanılmaya çalışılan teknolojilerden, müzik sanatı da nasibini almıştır. Dünyada; özellikle 1980’lerde, Türkiye’de ise 1990’larda itibaren müthiş bir hızla gelişmiştir. Teknoloji denilince akla gelen ilk icat olan bilgisayar, müziğin her alanında kullanılmaya başlanmış ve büyük projeler çok kısa zamanda hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Ülkemizde müzik denilince akla gelen en önemli unsurlardan bir tanesi; müzik öğretmenidir. Müzik öğretmeninın kuşkusuz o toplumun müzik bilinci konusundaki sorumluluğu inkâr edilemeyecek derecede önem arz etmektedir. Bir müzik öğretmeni ana branşının yanında en az üç, dört enstrüman çalabilmeli, iyi derecede deşifre nota ve solfej okuyabilmeli, basit okul şarkıları besteleyebilmelidir. Tüm bunları yaparken çağın gerektirdiği teknolojik imkânları kullanabilmeli ve öğrencileri “yüksek verimlilik” prensibi ile yetiştirebilmelidir.

Tabii ki tüm bunlardan önce, müzik öğretmeni yetiştirirken en büyük görev eğitim fakültelerimizdeki saygıdeğer hocalarımıza düşmektedir. Müzik öğretmeni olacak her öğrenci mutlaka bilgisayarı çok iyi bilmeli, bu bilgisini çeşitli müzik yazılımları ile bağdaştırmalıdır. Bunun yaygınlaştırılması için Eğitim Fakülteleri Müzik Bölümleri ders programlarında, “*Müzik Teknolojileri*”, “*Bilgisayarla Nota yazımı*” gibi derslerin sayısı artırılmalı, tüm ülke üniversitelerinde yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Gerekirse bu eğitimlere merkezi bir sistemle öncelikle fakülte hocalarımızdan başlanmalı ve kendilerine buna dair belge verilmelidir.

MÜZİK ÖĞRETMENİ VE BİLGİSAYAR

Yukarıda kısaca bahsettiğim gibi günümüzde bilgisayarın kullanılmadığı hiçbir meslek dalı bulunmamaktadır. Kaldı ki müzik sanatında bilgisayar ve buna bağlı teknolojiler en üst düzeyde kullanılmaktadır.

Bir müzik öğretmeni açısından bu durumu ele alacak olursak herhangi bir müzik öğretmeni; Nota yazma, besteleme, düzenleme, seslendirme, müzik bilgilerini yayınlama vb. gibi birçok bilgiyi bilgisayar sayesinde oluşturabilmekte ve bunu öğrencileri ile paylaşabilmektedir.

Genel olarak bakıldığında müzik yazılım programlarının; müzik teorisi; beste yapma, nota okuma, dikte, midi yapısı ile notasyon, kulak eğitimi, enstrümantal performans, ritmik çalışmalar, müzik sembolleri, müzik terminolojisi, dinleyerek müzik analizi yapma, yaratıcılık, perde ve ritm tanıma alıştırmaları, dizi ve arpej çalışmaları gibi konuları ile ilgili müziğin çeşitli alanlarından uygulamalar yapmaya olanak sağladığı görülmektedir.(KOÇ 2004–2)

Bu yazıda günümüzde kullanılan bazı müzik yazılım programları ve bu programlar ile neler yapılabileceği genel hatlarıyla izah edilmeye çalışılacaktır. Müzik yazılım programlarını şu bölümlere ayırabiliriz.

(*)MSGsÜ Müzikoloji Bölümü

Bu makale 5–7 Eylül 2005 tarihinde İstanbul Müzik Öğretmenleri Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

1.Stüdyo Amaçlı Müzik Yazılımları:

Bu tür programların genel özellikleri, canlı performans, ses kayıt gibi özelliklerinin dışında müzik piyasasında albüm hazırlanırken kullanılabilirlerdir. Stüdyo programları sayesinde kaydedilen herhangi bir sesi; bu ses ister enstrüman ister vokal sesi olsun, istenilen tona çekebilme, ses rengi ince ayarlarını yapabilme (eko, reverb, tiz, bas gibi) hatta detone sesleri ayıklayıp düzeltme gibi bir çok kolaylıklar sağlamaktadır. Bu programlar daha çok stüdyoda kullanıldığından müzik öğretmeni açısından verimliliği tartışılabilir.

Genel olarak bu programlara *Cubase, Fruity Studio, Cake Walk, Cool Edit, Logic Audio, Acid* gibi programları örnek verebiliriz.

2.Profesyonel ve Amatör Nota Yazım Programları:

Nota yazım programlarının genel özelliklerini inceleyecek olursak; nota yazımın dışında, partitür çıkarma, kondüktör oluşturma, midi bağlantısı ile ses kaydedici yardımı ile nota yazma, taranmış notaları açarak üzerinde düzeltmeler yapabilme, program menüleri sayesinde müzik terimleri ve işaretlerini detayıyla görebilme gibi özelliklerle donatılmışlardır.

Müzik Öğretmenlerinin en verimli kullanabileceği yazılımlar bana göre bu tür yazılımlardır. Amatör nota yazım programlarına NoteWorty Composer, Encore, Smart music, gibi yazılımları, profesyonel nota yazım programları ise *Finale, Sibelius, CakeWalk*, gibi yazılımları örnek verebiliriz.

3.Müzik Eğitim Programları:

Bu programlar ise genel olarak kulak eğitimi, çalgı eğitimi ve teorik bilgileri geliştirmeye yönelik programlardır. Müziğe yeni başlayanlar ve özellikle çocuklarda müzik eğitiminde çok verimli olabilecek türden programlardır.

Bu programlara *Ear Master, Melody Game, The Violin Tutor, Music Ace, Piano Proffesor, Singing Tutor, In Concert* gibi yazılımları örnek verebiliriz. (LEVENDOĞLU, 2004–3)

4.Mix ve Remix Müzik Yazılım Programları:

Bu yazılımların genel özelliklerine kısaca bakacak olursak tamamen kendimize ait bir parça oluşturabilmenin yanında hazır bulunan mp3 ya da wav formatındaki kayıtlara, değişik müzik türlerinden ritm, ses, vb... efekt ve pedalları ekleyerek farklı parçalar ve ses renkleri elde edebilmemizi sağlar.

Bu türlere örnek ise; *Dance E-jay, Fast Tracker, Sound Force* gibi yazılımları örnek gösterebiliriz.

Yukarıda genel özellikleri ile anlatmaya çalıştığım müzik programlarının bu alandaki faydaları tahmin edilen seviyenin çok üzerindedir. Ve istenilen hedefleri en kısa zamanda elde etmek amaçlamaktadır. Fakat bu programların dezavantajlarından en önemlisi yazılımların tamamının yabancı dilde olmasıdır. Bu durum, programların yeterince anlaşılmasına sebebiyet vermekte ve faydaları da bu oranda düşmektedir. (KOÇ, 2004 -5) Programların Türkçe kullanım kılavuzlarının hazırlanması ve yayınlanmasıyla ilgili takdire değer çalışmalar yapılmaktadır. Bu alanda *Müzik Eğitimcileri* web sitesini ve besteci *Server ACİM*'i örnek olarak gösterebiliriz.

ON-LINE MÜZİK EĞİTİMİ

Modern iletişim teknolojisinde bilgiyi bilgisayarlar ve iletişim hatları yoluyla kullanıcılara dağıtan etkileşimli elektronik sistemlere on-line sistem adı verilmektedir. Bu sistemler müzik eğitimine yeni bir boyut kazandırmış ve birçok avantaj sağlamıştır. (ARAPGİRLİOĞLU,2003–164)

Öğrenci ve Öğretmen arasında görüntülü ve sesli mesajların karşılıklı olarak iletilmesini mümkün hale getiren on-line eğitim sistemi müzik eğitiminin hemen her sahasında ve her seviyesinde kullanılmaktadır. İnternet’te müzik kuramları, çalgı ve ses eğitimi gibi sahalara yönelik çok sayıda on-line müzik eğitimi sitesi bulunmaktadır. Seviye bakımından ise bazı siteler sadece çocuklara, yeni başlayanlara ve profesyonellere gibi belli bir kesme hitap ederken, bazıları da yeni başlayan, orta ve ileri düzeydeki öğrencilere kendi durumlarına uygun program seçme imkânı tanımaktadır.(LEVENDOĞLU,2004 -2)

On-line müzik eğitimi veren internet sitelerinde öğrenci kendi öğretmenini seçebilme şansına sahiptir. Etkileşimli elektronik sistemler aradaki mesafeleri önemsiz kıldığından öğrenci bu seçiminde siyasi sınırlar ve coğrafi engellere bağlı kalmadan kendine en uygun programa katılabilmektedir. Klasik sınıf eğitimlerinde öğrencilerin öğretmene ulaşmaları gerekirken on-line müzik eğitiminde teknolojik araçlar sayesinde müzik eğitimi öğrenciye ulaşmaktadır. İnternet ortamında müzik eğitimi veren pek çok siteyi serbestçe dolaşmak ve incelemek mümkündür. Öğrenci katılacağı programın kalitesi ve kendine uygunluğu hakkında fikir sahibi olabilmek için bu sitelerin ders ve sınav örneklerine de ulaşabilmektedir. Ayrıca bu sitelerde bulunan ziyaretçi sayacı öğrencinin o siteye olan ilgi ve rağbeti anlaması kolaylaşmaktadır. Müzik tarihi, besteciler, formlar ve çalgılar üzerine birçok on-line müzik eğitimi sitesi mevcuttur. Müzik tarihine ait bestecilerin resimlerini görüp eserlerini dinleyebilmektedir.(LEVENDOĞLU, 2004–2)

Bir müzik öğretmenin yetiştirilmesi uzun, zahmetli bir eğitimi gerektirmektedir. Kaliteli bir müzik öğretmeninden belli bir sınıf ve sayıda öğrenci yararlanırken, kaliteli bir interaktif müzik yazılımından tüm dünya coğrafyası içerisinde farklı yerlerde birçok kişi yararlanabilmektedir. İnteraktif müzik eğitimi yazılımları, ağırlıklı olarak işitme ve çalgı eğitimi alanlarında yoğunlaşmaktadır. Bilgisayar dünyasında ve interaktif müzik programcılığında son yıllarda yaşanan hızlı gelişme, bilgisayarların müzikteki ağırlığını da hızla artırmakta ve geleneksel müzik eğitiminin çevresini radikal bir değişime sürüklemektedir.(ARAPGİRLİOĞLU, 2003–163)

Bütün bu programların ve on-line sistemlerin müzik eğitiminde etkin olarak kullanılması, öğretim sistemini tamamlayıcı ve güçlendirici bir unsur olarak öğrencilerin öğrenme süreçlerini hızlandıracak, gelişmek istedikleri alanda zengin bir materyale sahip olmalarına neden olacaktır. Öğretimde sürekli olarak niteliğin artmasını sağlamaya yönelik olan bilgisayar destekli öğretim modeli ile kendi ihtiyacına göre eğitim alabilen öğrenci, pek çok bakımda avantajlı bir öğrenme süreci yaşayacaktır.(LEVENDOĞLU, 2004–3)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Teknoloji bu kadar büyük bir hızla ilerlerken müzikle uğraşan insanların, hele ki müzik öğretmenlerinin buna kayıtsız kalması veya bundan mahrum kalması çok büyük bir eksiklik olacaktır(AKTÜKÜN, 2003 -150). Dolayısıyla bu eksikliği doldurabilecek öğretim elamanlarının yetiştirilip müzikte bilgisayar kullanımı ile müzik teknolojileri, bilgisayarla nota yazımı ve arşiv gibi derslerin en kısa zamanda açılması ve yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Gerek On-line sistemler gerek interaktif müzik yazılımları müzik eğitiminde çarpıcı değişikliklere yol açarak bir müzik öğretmenine pek çok bakımdan üstünlük sağlayacaktır. Mesleki eğitime katkının yanı sıra çağın gerektirdiği teknik donanıma sahip bireyler yaratmada son derece

etkili olan bu sistemler 21.y.y. damgasını vurarak ihtiyacı olan bilgiyi nerede ve nasıl bulacağını bilen, ezbercilikten uzak araştırmacılık ruhu ile yetişmiş bir gençlik yaratılmasın da çok büyük bir paya sahip olacaklardır. Bilgi çağı olarak nitelendirilen içinde bulunduğumuz yüzyılda müzik eğitiminin çehresinin de teknolojideki gelişmelere bağlı olarak değişmesi kaçınılmazdır ve bu alan için hazırlanmış programlar ve On-line sistemler bu durumu gözler önüne sermektedir. (LEVENDOĞLU, 2004 -3)

Unutulmaması gereken bir diğer önemli husus ise yazılımların üretildiği yabancı dil konusudur. Bu noktadan hareketle öncelikle eğitim elamanlarının bu tür yazılımları rahatlıkla takip edebilmesi için kolaylıklar sağlanmalı ve müzik eğitmenleri belirli dönemlerde seminer veya özel kurslar yolu ile bilgilendirilmelidir. Bu alanda her türlü kaynağın yabancı dilde olması göz ardı edilmeden ayrıca müzikte kullanılan terminolojinin de farklı bir uzmanlık alanı olduğu unutulmamalı, ilgili çalışmalar yapılmalı ve yazılımların kullandıkları dillerde de birlik sağlanmalıdır.(KOÇ,2004-5)

Sonuç olarak Eğitim Fakülteleri Müzik Bölümleri ders programlarında “*Müzik Teknolojileri*”, “*Bilgisayarla Nota Yazımı ve Arşiv*” gibi derslerin sayısı arttırılmalı, merkezi bir sistemle, öncelikle fakülte hocalarımızdan başlanmalı ve kendilerine buna dair belge verilmelidir.

Dünyada müzik alanında gelişen son teknolojileri bilmeyen, öğrenmeyen bir müzik öğretmenin kendisinden sonraki nesillere gerek batı müziğini gerekse geleneksel müziğimizi aktarması daha uzun ve meşakkatli bir süreç olacak, *kısa zamanda büyük işler yapılmasını* bir hayli zorlaştıracaktır.

KAYNAKÇA

BİLDİRİ:

- 1.Koç, A.(2004)1924–2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi, SDÜ, 7–10 Nisan 2004, Isparta
- 2.Levendoğlu, O.(204)1924–2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi, SDÜ, 7–10 Nisan 2004, Isparta
- 3.Arapgirlioğlu, H.(2003)Cumhuriyetimizin 80.yılında Müzik Sempozyumu 30–31 Ekim 2003.İnönü Üniversitesi, Malatya Bildiriler, s,160–164
- 4.Aktükün B.(2003) Cumhuriyetimizin 80.yılında Müzik Sempozyumu 30–31 Ekim 2003.İnönü Üniversitesi, Malatya Bildiriler, s,148–150